

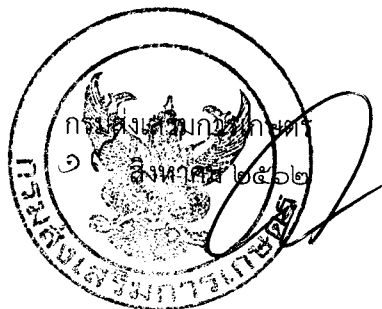
ที่ กษ ๑๐๐๒/ว ๑๐๖๕

ถึง สำนักทุกสำนัก กองทุกกอง สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรทุกสำนักงาน
สำนักงานเกษตรจังหวัดทุกจังหวัด สำนักงานเกษตรพื้นที่กรุงเทพมหานคร และศูนย์ทุกศูนย์

กรมส่งเสริมการเกษตร ขอส่งสำเนาบทคัดย่อของ นางสาวจิราภา จอมไธสง ตำแหน่งนักวิชาการเกษตร
ชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๑๑๖๕ สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งขอ
ประเมินบุคคลเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านส่งเสริมและจัดการการผลิตพืชผัก ไม้ดอก
ไม้ประดับ และพืชสมุนไพร (นักวิชาการเกษตรเชี่ยวชาญ) ตำแหน่งเลขที่ ๑๑๖๕ สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้า
เกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน ๓ เรื่อง คือ

๑. การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการมันฝรั่งโรงงาน
๒. การศึกษาศักยภาพการผลิตและการตลาดพริกของประเทศไทย
๓. การผลิตพืชพื้นบ้านเชิงธุรกิจ

มาเพื่อแจ้งเวียนหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร ก่อนการประเมินบุคคลและผลงานเป็นเวลา ๑๕ วัน
โดยนับตั้งแต่วันที่ระบุในหนังสือแจ้งเวียน และหากไม่มีบุคคลใดคัดค้านตามระยะเวลาที่กำหนดจะถือว่าเป็น
เป็นผลงานที่แท้จริงของผู้ขอรับการประเมิน ตามที่แนบมาพร้อมนี้ จำนวน ๑ ฉบับ

กองการเจ้าหน้าที่

โทร. ๐ ๒๕๗๙ ๙๕๒๐

E-mail : person20@doae.go.th

การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการมันฝรั่งโรงงาน

จิราภา จอมไรสง และ วิภา ปีกกาสาตั้ง

บทคัดย่อ

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการมันฝรั่งโรงงานมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การผลิตและการตลาดมันฝรั่งโรงงาน รวมทั้งแนวทางการบริหารจัดการการผลิต และการตลาดมันฝรั่งโรงงานที่มีประสิทธิภาพ โดยการใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่รวบรวมจากจากเอกสารต่างๆ และข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่มันฝรั่ง จำนวน ๓๒๑ ราย รวมทั้งการใช้การสนทนากลุ่มกับกรรมการแปลงใหญ่มันฝรั่ง จำนวน ๗ แปลง ในจังหวัด ๖ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน พะเยา ตาก และสกลนคร และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ประกอบการ ระยะเวลาการวิจัยในเดือนมกราคม ๒๕๖๐-ตุลาคม ๒๕๖๑

ผลการวิจัยพบว่า ใน ปี๒๕๖๐ ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกมันฝรั่งโรงงาน ๓๗,๘๕๘ ไร่ ผลผลิต ๑๐๔,๘๓๒ ตัน แหล่งผลิตมันฝรั่งโรงงานอยู่ในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุดคือจังหวัดตาก เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกมันฝรั่งโรงงานเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม เก็บเกี่ยวเดือนมีนาคม - เมษายน ประเทศไทยส่งออกมันฝรั่งและผลิตภัณฑ์ มีปริมาณ ๑,๐๗๓.๗๔ ตัน มูลค่า ๑๒๑.๘๕ ล้านบาท นำเข้ามีปริมาณ ๑๑๘,๔๕๑.๕๕ ตัน มูลค่า ๒,๙๖๓.๐๙ ล้านบาท

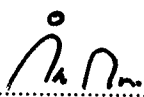
เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งโรงงานส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ได้รับความรู้ด้านการผลิตมันฝรั่งจากโบรกเกอร์/หัวจุด เกษตรกรไม่วิเคราะห์ดินก่อนปลูก ชื่อหัวพันธุ์มันฝรั่งโรงงานจากโบรกเกอร์ สำหรับการปลูกที่ต้องผ่าหัวพันธุ์เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการฆ่าเชื้อที่มีด ให้ น้ำโดยวิธีปล่อยตามร่อง มีการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี ศัตรูพืชที่สำคัญที่สุดคือ หนอนกระทู้ และโรคใบไหม้ ป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยใช้สารเคมีตามที่โบรกเกอร์กำหนด เก็บเกี่ยวมันฝรั่งโรงงานโดยใช้รถไถและแรงงานคน มีต้นทุนการผลิตมันฝรั่งโรงงานมากกว่า ๑๕,๐๐๐ บาทต่อไร่ ซึ่งต้นทุนค่าหัวพันธุ์มีส่วนมากที่สุด มีรายได้จากการผลิตมันฝรั่งโรงงานมากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาทต่อไร่ ขายผลผลิตให้กับบริษัทบริษัทเป๊ปซี่-โคลา (ประเทศไทย) เทรดิง จำกัด และบริษัทเบอร์รี่ยูเคเกอร์ จำกัด โดยทำสัญญากับโบรกเกอร์ ปัญหาการผลิตมันฝรั่งโรงงานที่สำคัญที่สุดคือ หัวพันธุ์มาล่าช้า ปัญหาในการส่งเสริมของบริษัท คือเรื่องพันธุ์มันฝรั่งโรงงานที่เหมาะสมกับประเทศไทย และผลผลิตมันฝรั่งมีไม่เพียงพอกับความต้องการ ศัตรูพืชระบาด และมันฝรั่งเป็นพืชที่มีต้นทุนการผลิตสูง มันฝรั่งเป็นสินค้าที่มีข้อผูกพันต่อองค์การการค้าโลก รัฐบาลได้กำหนดมาตรการ และโครงการเพื่อสนับสนุนการผลิตมันฝรั่งโรงงาน แต่ยังไม่ต่อเนื่องและยังไม่บูรณาการอย่างเป็นรูปธรรม

สำหรับแนวทางการบริหารจัดการสินค้ามันฝรั่งโรงงานที่มีประสิทธิภาพ ควรดำเนินการโดยความร่วมมือของหน่วยงานราชการ บริษัทผู้รับซื้อ และการมีส่วนร่วมของเกษตรกร โดยให้มีการกำหนดพื้นที่การผลิตมันฝรั่งโรงงานให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดและสภาพแวดล้อม มีการจัดการเรื่องพันธุ์โดยการผลิต

พันธุ์ใหม่ หรือพันธุ์เดิมจากพื้นที่ใหม่ ที่มีความเหมาะสมกับการปลูกในประเทศไทย ให้ผลตอบแทนที่ดีแก่เกษตรกร รวมทั้งการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมเป็นกลุ่มผู้ผลิตหัวพันธุ์คุณภาพ สามารถผลิตและเพิ่มปริมาณหัวพันธุ์จากกรมวิชาการเกษตร มีการถ่ายทอดความรู้เรื่องเทคโนโลยีการผลิตมันฝรั่งให้มีคุณภาพแก่เกษตรกร ด้วยหลักการการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP) และมีการส่งเสริมการแปรรูปและสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ จากผลผลิตมันฝรั่งที่ตกเกรดไม่สามารถจำหน่ายให้บริษัทได้ รวมทั้งการจัดการด้านการตลาด ให้มีการเชื่อมโยงการผลิตการตลาดอย่างครบวงจรในรูปแบบเกษตรพันธสัญญาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ.๒๕๖๐

ทะเบียนวิจัยเลขที่ ๖๑-๐๐๐๑๐๓-๐๒-๐๐๐๒

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้น
เป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางสาวจิราภา จอมไธสง)
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
ปฏิบัติหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านส่งเสริมและจัดการ
การผลิตพืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ และพืชสมุนไพร

ได้ตรวจสอบแล้ว ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้น
ถูกต้อง ตรงกับความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางมาลินี ยუნานนท์)
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

ลงชื่อ.....

(นางวิภา ปักกาสดัง)
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

การศึกษาศักยภาพการผลิตและการตลาดพริกของประเทศไทย

จิราภา จอมไรสง และ ศตนั้น พรธณภัยพงศ์

บทคัดย่อ

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร

การศึกษาศักยภาพการผลิตและการตลาดพริกของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาสภาพการผลิต การตลาดพริกและผลิตภัณฑ์ ๒) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ของการผลิต และการตลาดพริกและผลิตภัณฑ์ โดยใช้วิธีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้อง และจากการรวบรวมข้อมูลต่างๆ โดยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อหาร้อยละ ค่าเฉลี่ยและสถิติอื่นๆ รวมทั้งการวิเคราะห์ SWOT

ผลการศึกษาพบว่าในปี ๒๕๖๐ สาธารณรัฐประชาชนจีน มีพื้นที่เก็บเกี่ยวพริกสดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๑๙ สาธารณรัฐอินเดียมีพื้นที่เก็บเกี่ยวพริกแห้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๒๔ โดยประเทศไทยมีสัดส่วนของพื้นที่เก็บเกี่ยวพริกสด ร้อยละ ๐.๐๗ และพริกแห้งร้อยละ ๕.๓๘ ของโลก ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูก ๒๒๗,๕๐๐ ไร่ ผลผลิตรวมประมาณ ๒๓๓,๕๔๓,๘๕๐ ตัน ส่งออกพริกและผลิตภัณฑ์ ปริมาณ ๕,๐๔๕.๑๔ ตัน มูลค่า ๓,๐๑๕.๖๓ ล้านบาท ในรูปของพริกสด พริกแห้ง พริกแช่แข็ง ซอสพริกและเครื่องแกง มีประเทศมาเลเซียเป็นตลาดหลัก คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๙๒ รองลงมาได้แก่ สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า ร้อยละ ๓๑.๙๔ มีการนำเข้าพริกและผลิตภัณฑ์จากสาธารณรัฐอินเดีย ร้อยละ ๖๔.๔๓ รองลงมาได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ร้อยละ ๓๑.๖๗ เมื่อพิจารณาสัดส่วนแล้ว พบว่าประเทศไทยมีการนำเข้าอย่างต่อเนื่องในรูปของพริกแห้งเป็นหลัก

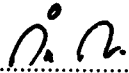
พริกในประเทศไทยได้มีการนำมาใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ โดยอุตสาหกรรมพริกของประเทศไทยแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ ๑) พริกสด ใช้บริโภคและส่งออก ๒) พริกแห้ง/ป่น ใช้บริโภคในประเทศ ๓) พริกส่งโรงงาน ใช้ในอุตสาหกรรมอาหาร ยา ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และเครื่องสำอาง

จากการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis) พบว่า ประเทศไทยมีจุดแข็งคือ สามารถผลิตพริกได้ทั่วประเทศ มีสายพันธุ์พริกที่หลากหลาย มีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งอุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมยา และอาหารเสริม รวมทั้งอุตสาหกรรมในชุมชนที่ใช้พริกเป็นวัตถุดิบ รวมทั้งมีหน่วยงานส่งเสริมและวิจัยที่ให้การสนับสนุนเกี่ยวกับพริกและผลิตภัณฑ์ แต่ยังมีจุดอ่อน คือ พริกมีการเข้าทำลายของโรคและแมลงมาก เกษตรกรใช้สารเคมีปริมาณมาก พบสารเคมีตกค้างในผลผลิต ต้นทุนการผลิตสูง ปริมาณการผลิตพริกที่มีคุณภาพมาตรฐานไม่เพียงพอกับความต้องการ โดยเฉพาะพริกแห้งทำให้ต้องนำเข้าอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรผ่านการรับรอง GAP มีน้อย ไม่สามารถส่งออกพริกสดไปในบางประเทศ ราคาไม่มีเสถียรภาพ ดังนั้น แนวทางในการเพิ่มศักยภาพการผลิตและการตลาดพริกของประเทศไทย มีดังนี้ ๑) ด้านการผลิต ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตพริกตามคำแนะนำการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม ส่งเสริมการผลิต

แบบแปลงใหญ่ เน้นการผลิตพริกให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามที่ตลาดต้องการ ๒) ด้านตลาด เชื่อมโยงระบบ Contract farming ระหว่างกลุ่มเกษตรกรและผู้รับซื้อ ๓) ด้านวิจัยและพัฒนา เน้นสร้างงานวิจัยและพัฒนา ในการแปรรูปพริกให้หลากหลาย เทคโนโลยีในการผลิตพริกปลอดภัย

ทะเบียนวิจัยเลขที่ ๖๑-๐๐๐๑๐๓-๐๒-๐๐๐๓

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้น
เป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางสาวจิราภา จอมไรสง)

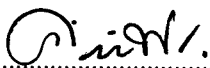
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
ปฏิบัติหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านส่งเสริมและจัดการ
การผลิตพืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ และพืชสมุนไพร

ได้ตรวจสอบแล้ว ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้น
ถูกต้อง ตรงกับความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางมาลินี ยუნานนท์)

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

ลงชื่อ.....

(นายศตวรรษ พรธอนภัยพงศ์)

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

เอกสารวิชาการ

เรื่อง การผลิตพืชพื้นบ้านเชิงธุรกิจ

จิราภา จอมไธสง

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอากาศร้อนชื้น และเป็นถิ่นกำเนิดพืชพันธุ์ที่สำคัญแห่งหนึ่งภาคพื้นในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพืชทั้งที่เป็นพืชป่าและพืชที่ปลูกหลากหลายชนิด ซึ่งพืชเหล่านี้มีบทบาทความสำคัญต่อความเป็นอยู่และวิถีการดำเนินชีวิตของคนในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทย จุดเด่นของพืชพื้นบ้านประการหนึ่งคือปลูกง่าย ไม่ต้องดูแลมาก ไม่มีโรคและแมลงรบกวน พืชพื้นบ้านบางชนิดมีกลิ่นเฉพาะตัว ซึ่งมีคุณสมบัติช่วยไล่แมลง บางชนิดมีคุณค่าทางอาหารสูง ทั้งวิตามิน เกลือแร่ และยังมีสรรพคุณในการบรรเทาโรคต่างๆ อีกทั้งยังมีสารต้านอนุมูลอิสระช่วยยับยั้งการเกิดโรคได้ ทำให้มีความสำคัญทางเศรษฐกิจเป็นแหล่งรายได้หลักของผู้ผลิต ปัจจุบันจึงมีการนำพืชพื้นบ้านบางชนิดมาปลูกเป็นการค้าได้ดี โดยเฉพาะผักพื้นบ้าน และสมุนไพรพื้นบ้าน

เอกสารวิชาการเรื่องการผลิตพืชพื้นบ้านเชิงธุรกิจ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักวิชาการเกษตร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ที่รับผิดชอบงานด้านส่งเสริมและพัฒนาการผลิตพืชสวน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับพืชสวน รวมทั้งเกษตรกรต้นแบบ เกษตรกรรุ่นใหม่ และศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ได้รับทราบแนวทางและวิธีการผลิตพืชพื้นบ้านเชิงธุรกิจ สามารถนำไปให้คำปรึกษา และเป็นพี่เลี้ยงเกษตรกรได้ในเรื่องการทำตลาดพืชพื้นบ้าน และจัดการให้ได้ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งเอกสารฉบับนี้จะมีขอบเขตเฉพาะพืชพื้นบ้านประเภทผักพื้นบ้าน และพืชสมุนไพรพื้นบ้าน โดยการรวบรวมองค์ความรู้จากหนังสือ บทความ เอกสารเผยแพร่ที่เกี่ยวข้อง และจากประสบการณ์ของผู้เขียน แล้วนำมาประมวล เรียบเรียง จัดหมวดหมู่ ประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพืชพื้นบ้าน ความหมาย ความสำคัญด้านต่างๆ การจำแนกประเภท การขยายพันธุ์ การศึกษาสภาพตลาด การศึกษาส่วนประสมการตลาด การศึกษาสภาพแวดล้อม การวางแผนการผลิต การจัดการการผลิตพืชพื้นบ้านที่สำคัญ ตั้งแต่ การปลูก การดูแลรักษา จนถึงการเก็บเกี่ยว และกรณีศึกษาการผลิตพืชพื้นบ้านเชิงธุรกิจพร้อมการวิเคราะห์

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้น
เป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ..... ก.จ.

(นางสาวจิราภา จอมไธสง)

นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

ปฏิบัติหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านส่งเสริมและจัดการ
การผลิตพืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ และพืชสมุนไพร

ได้ตรวจสอบแล้ว ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้น
ถูกต้อง ตรงกับความจริงทุกประการ

ลงชื่อ..... จ.น.

(นางมาลินี ยุวานานนท์)

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร